

Olsztyn, dn. 19 maja 2025 r.

Minister Edukacji Narodowej

Al. J. C. Szucha 25, 00-918 Warszawa

DW. Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; KENiM – Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP.

Stanowisko Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO) w sprawie pomysłu udziału uczniów w komisjach wybierających dyrektorów szkół i placówek oświatowych.

OSKKO wyraża sprzeciw wobec proponowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pomysłu włączania uczniów – zarówno jako członków komisji konkursowych, jak i jako obserwatorów – w procedury wyłaniania dyrektorów szkół.

Ochrona ucznia, wspieranie budowania jego dojrzałości emocjonalnej i prawa do wolnego od politycznej indoktrynacji wychowania powinny stanowić fundament wszelkich decyzji dotyczących edukacji. Proponowane zmiany, choć być może inspirowane ideą partycypacji, w praktyce mogą narażać uczniów na trudne doświadczenia.

Zwracamy uwagę na to, że wybór dyrektora szkoły to akt o dużym znaczeniu ustrojowym i cywilnym. Osoba na tym stanowisku nie tylko odpowiada za jakość edukacji i atmosferę wychowawczą, ale pełni również funkcję:

- pracodawcy dla kilkudziesięciu, lub więcej osób,
- zarządcy majątku publicznego, dysponenta planu finansowego sięgającego milionów złotych,
- organizatora bezpieczeństwa i administratora danych wrażliwych,
- osoby odpowiedzialnej za funkcjonowanie placówki w sytuacjach kryzysowych, w tym jako obiektu obrony cywilnej itd.,
- lidera lokalnej społeczności edukacyjnej, współpracującego z samorządem, organami państwa, rodzicami i organizacjami społecznymi.

Kandydat na stanowisko dyrektora szkoły ma wysokie kwalifikacje, wykształcenie z zakresu zarządzania, pedagogiki, wieloletnie doświadczenie. Ważna dla społeczności lokalnej decyzja o wyborze tej osoby może być przedmiotem działań nieprofesjonalnych, nawet o charakterze populistycznym, na które nie są przygotowane społeczności uczniowskie. Poniżej przedstawiamy szczegółowo argumenty naszego stanowiska:

1. Ryzyko naruszenia prawa dzieci i młodzieży do ochrony przed sprawami dorosłych.

Konkursy na stanowisko dyrektora szkoły nierzadko przybierają formę rywalizacji

nacechowanej napięciami, konfliktami personalnymi i roztrząsaniem trudnych spraw z przeszłości, zarzutów wobec kandydatów. Konkursy bywają także, co niejednokrotnie sygnalizowano, swoistym narzędziem upolitycznionej (nie zawsze merytorycznej) „polityki kadrowej” organów prowadzących i nadzorujących. Przykłady znamy z mediów. Uczniowie nie powinni być narażani na kontakt ze sprawami, które wykraczają poza ich dojrzałość emocjonalną i rozwój poznawczy – społeczny nadzór nad takimi zdarzeniami to rzecz doświadczonych dorosłych.

2. **Zagrożenie dla neutralności wychowawczej i politycznej szkoły. Nierówność dostępu stron do procesu konkursowego.**

Obecność uczniów w procesach konkursowych wprowadza ich w przestrzeń, w której ścierają się interesy dorosłych, a często także lokalna (i nie tylko lokalna) polityka. Takie zaangażowanie osłabia autorytet szkoły jako bezpiecznego miejsca wychowania i edukacji.

Wobec uczniów mogą być prowadzone wręcz „kampanie wyborcze” – także z udziałem osób spoza szkoły – szczególnie, że kandydaci mogą pochodzić nie tylko spośród osób uczniom znanych, ale także z zewnątrz szkoły.

3. **Fasadowość pomysłu. Pozory udziału i ryzyko instrumentalizacji uczniów**

Uczniowie, ponosząc odpowiedzialność za sprawy publiczne, mogą łatwo być zmanipulowani, poddani presjom politycznym i inn., pozbawieni realnego wpływu na wynik postępowania. W efekcie ich udział może być jedynie fasadowym zabiegiem, który instrumentalizuje ich obecność dla uzyskania pozoru demokratyzacji. Również w roli obserwatorów mogą się oni spotkać z podobnymi zabiegami. Z tego m.in. powodu młodzież i dzieci nie biorą udziału w wyborach parlamentarnych czy prezydenckich.

Nie jest także sprawiedliwym pomysł zróżnicowania możliwości udziału uczniów w tak pomyślanym procesie – np. ze względu na ich wiek. Nie będą oni wtedy reprezentantami całej społeczności szkolnej, więc (naszym zdaniem naiwny) pomysł takiej „lekcji demokracji” nie jest trafny.

4. **Zachowanie poufności i ochrona wizerunku kandydatów**

Konkursy to wydarzenia wymagające zachowania dyskrecji i dojrzałego uwzględnienia uwarunkowań podejmowanej decyzji. Trudno zagwarantować, że wszyscy uczniowie, uczestnicząc w tych procedurach, w pełni uszanują zasady tajemnicy i odpowiedzialności za słowo.

5. **Zaburzenie relacji uczeń–nauczyciel**

Udział uczniów w ocenianiu przyszłego przełożonego nauczycieli może negatywnie wpływać na relacje w społeczności szkolnej. Rodzi to ryzyko napięć, prób wpływu czy uprzedzeń – zarówno wobec kandydatów, jak i uczniów. Wraca też ww. relacji w przypadku kandydatów ze szkoły i spoza szkoły.

6. **Profesjonalne zarządzanie. Odpowiedzialność dorosłych za trudne decyzje.**

Uczniowie mają dziś – w aktualnym stanie prawnym – swoich przedstawicieli w komisjach konkursowych, tj. dwoje rodziców w składzie komisji. Decyzje o wyborze dyrektora wiążą się z odpowiedzialnością prawną, finansową i organizacyjną, którą powinny ponosić osoby dorosłe, posiadające odpowiednie kompetencje i

doświadczenie. Włączanie uczniów w te procesy jest nieadekwatne do ich roli i możliwości.

7. **Konkursy na stanowisko dyrektora szkoły nie są przestrzenią edukacyjną.**

Niewątpliwie szkoła powinna być miejscem kształtowania postaw obywatelskich i odpowiedzialności społecznej uczniów – ale w sposób dostosowany do ich wieku, rozwoju emocjonalnego oraz potrzeb. Przykładem dobrej, aktualnie stosowanej praktyki jest udział uczniów w wyborach samorządu szkolnego i jego opiekuna szkolnego oraz uczestnictwo wybranego tak samorządu w decyzjach organizacyjnych w szkole. W tej sferze można jeszcze wiele zrobić dla partycypacji uczniów w kształtowaniu środowiska szkolnego.

Wnoskujemy o rezygnację z ww. nieprzemyślanego, naszym zdaniem, pomysłu.

Z poważaniem: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO).

Kontakt: Marek Pleśniar, dyrektor Biura OSKKO marek.plesniar@oskko.edu.pl tel. 513 057 830
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO)
Ul. Żniwna 58, 10-811, Olsztyn, www.oskko.edu.pl email: oskko@oskko.edu.pl

DYREKTOR
Biura Ogólnopolskiego Stowarzyszenia
Kadry Kierowniczej Oświaty
Marek Pleśniar